

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder en reportasje i NRK Lørdagsrevyen 12. januar 2013, som omhandlet en 38 år gammel rumensk enke og trebarnsmor som satt fengslet i Norge dømt for menneskehandel av egne barn. Kvinnen sier hun har gjort alt hun kunne for å ta vare på barna sine, også datteren, og mener hun er uskyldig dømt. Dagsrevyen oppsøkte også kvinnens familie i Romania, hvor blant andre kvinnens svigerdatter (som er av de fornærmede i straffesaken) ble intervjuet. Kvinnen hadde imidlertid godtatt dommen, ifølge forsvareren fordi hun ikke har noen tro på en rettferdig rettergang. Reportasjen peker i retning av kulturkollisjon og at det er slik romfolket lever.

Klagerne er bistandsadvokatene til de fornærmede i straffesaken, deriblant den omtalte datteren og svigerdatteren (begge mindreårige). Klagerne mener NRK har fortiet så viktige sider av dommen at det er skapt et feilaktig inntrykk av saken. Det vises blant annet til at NRK bevisst utelot opplysningene om at kvinnen var dømt for medvirkning til voldtekt og tvangsgifte av egen datter. Det vises også til at dommen gjaldt menneskehandel med andre barn. Klagerne reagerer også på at NRK bagatelliserer alvorlige straffbare handlinger mot mindreårige barn, spesielt reageres det på identifiseringen av datteren og intervjuet med svigerdatteren.

NRK beklager på det sterkeste og er enig med klagerne i at reportasjen gir et feil inntrykk av fakta. NRK mener reportasjen aldri burde vært sendt, og innrømmer at publiseringen er i strid med Vær Varsom-plakaten. Ifølge NRK er dette et resultat av en feil redaksjonell beslutning. NRK beklager også fremstillingen av den fornærmede jenta, og opplyser at dette er formidlet til henne via bistandsadvokaten. Ellers viser NRK til de ulike beklagelsene kanalen har avgitt etter reportasjen ble sendt. Det opplyses også at NRK, i kjølvannet av den feilaktige publiseringen, har laget nye retningslinjer internt for å styrke etikken.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis anføre at forenklinger og utelatelser som regel må til i all nyhetsformidling, da det vanskelig lar seg gjøre å fortelle alt. Det avgjørende for det presseetiske blir derfor hva man velger å utelate, eller hva som er nødvendig for å sikre en mest mulig korrekt fremstilling av en sak. Som utvalget har understreket i en rekke uttalelser, også til NRK, må ikke fortellergrep som vinkling og dramaturgi gå på bekostning av kravet til etterrettelighet. Utvalget viser til Vær Varsom-plakatens punkt 3.2: «Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte. Det er god presseskikk å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder.»

I det påklagede tilfellet mener utvalget, som NRK selv, at redaksjonen har utelatt forhold ved dommen som er av en så alvorlig karakter at reportasjen gir et fullstendig feilaktig inntrykk av fakta. Alvorlighetsgraden forsterkes ved at utelatelsen er resultat av det utvalget mener må oppfattes som en bevisst redaksjonell handling. Etter utvalgets mening er en slik bevisst utelatelse av avgjørende og kompliserende fakta, å anse som en aktiv historieforfalskning.

Videre mener utvalget at NRK ikke har tatt hensyn til konsekvensene en slik fremstilling kunne få for de fornærmede i saken, og mener reportasjen også er i strid med Vær Varsom-plakatens punkt 4.8: «Når barn omtales, er det god presseskikk å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet. Dette gjelder også når foresatte har gitt sitt samtykke til eksponering. Barns identitet skal som hovedregel ikke røpes i familietvister, barnevernsaker eller rettssaker.» Etter utvalgets mening skulle NRK også anonymisert

datteren bedre, og intervjuet med svigerdatteren, slik det ble fremstilt i reportasjen, er presseetisk uakseptabel. Utvalget er også av den oppfatning at bistandsadvokatene til de fornærmede skulle fått anledning til å uttale seg.

Utvalget registrerer NRKs mange beklagelser i etterkant av reportasjen, og merker seg positivt NRKs iverksettelse av tiltak for øke den etiske bevisstheten internt. Men i dette tilfellet finner utvalget det presseetiske overtrampet så grovt, at NRKs arbeid med å rette opp inntrykket reportasjen har skapt, på ingen måte kan sies å oppveie det opprinnelige bruddet.

NRK har brutt god presseskikk.

Oslo, 30. april 2013

Line Noer Borrevik,
Håkon Borud, Øyvind Brigg, Marit Rein
Georg Apenes, Hadi Strømmen Lile, Amal Aden